

JANDARMERIA ÎN MARELE RĂZBOI 1914 - 1918

Virgil - Ioan CUERU

ABSTRACT

THE ROMANIAN GENDARMERIE DURING THE GREAT WAR 1914 – 1918

Throughout the First World War, out of the 6243 men of the gendarmerie units and sub-units, over 1414 fought alongside the Romanian Armed Forces.

The gendarmes executed a wide range of missions such as: enforcing the army's mobilization plans, guarding and protecting the HQs of the operative units, collecting and analyzing enemy intelligence, supporting the fighting formations, assuring the police service, guarding prisoners of war, evacuating the civilian population out of operative areas, making requisitions for the armed forces in order to annihilate enemy intelligence networks, guarding factories producing materials of war, guarding the main communication networks, catching deserters, guarding works of art, draining battlefields, guarding oil fields.

From the beginning of the war until August 1918, the Romanian Gendarmerie lost 3 officers, a colonel and two captains, 10 NCOs, 36 sergeant majors, 16 sergeants, 2 brigadiers, 39 corporals, and 14 soldiers, 150 men in all. Except for all those mentioned above, another 129 gendarmes were taken prisoners, 1 officer, 17 mater sergeants, 49 sergeant majors, 14 sergeants, 4 brigadiers, 26 corporals and 18 soldiers.

On June 1st, 1918, by High Royal Decree no 1198, the Law for the organization of the rural gendarmerie was changed thus helping consolidate the union between Bessarabia and Romania, just as Alexandru Marghiloman, president of the Council of Ministers, announced that the extension of the territory after the union asked for the extension of the gendarmerie and a new organization of its components.

Cuvinte cheie: Primul Război Mondial, jandarmerie, Basarabia, Bucovina, Transilvania

Keywords: First World War, gendarmerie, Bessarabia, Bukovina, Transylvania

Pe toată durata războiului, unitățile și subunitățile de jandarmi au totalizat 6243 de oameni dintre care 1414 au luptat alături de efectivele armatei și au executat o gamă largă de misiuni. Misiunile executate erau cele de punere în aplicare a planurilor de mobilizare a armatei, de pază și apărare a punctelor de
Analele Buzăului X, Buzău, 2018, p. 81 – 85.

comandă a unităților și marilor unități operative, de culegere și centralizare a informațiilor despre inamic, de sprijinire a realizării dispozitivelor de luptă a armatei, de asigurare a serviciului pretoral, de pază a prizonierilor de război, de evacuare a populației civile din zonele operative, de executare de rechiziții în favoarea armatei pentru aprovizionarea acesteia și buna desfășurare a operațiunilor militare, de anihilare a rețelelor de informații inamice, de pază a fabricilor care asigurau material de război, paza principalelor căi de comunicații, prinderea dezertorilor, paza operelor de artă, asanarea câmpurilor de luptă, paza zonelor petroliere, etc.

Datorită presiunilor exercitate de austro - germani asupra frontului românesc în toamna anului 1916, Inspectoratul General al Jandarmeriei la 11 noiembrie 1916 și-a mutat reședința la Iași. Totodată s-au retras în Moldova toate unitățile și subunitățile de jandarmi aflate în Oltenia, Muntenia și Dobrogea mai puțin posturile de jandarmi de la sate, care au primit ordin să „rămână pe loc sub ocupația dușmană”.

Misiunile executate de Jandarmerie în perioada 1916 - 1918 au asigurat climatul pentru refacerea potențialului militar al României, dar și liniștea în zonele de reorganizare a unităților în spatele frontului din Moldova.

Jandarmeria de la începutul războiului și până în august 1918 a pierdut 3 ofițeri, dintre care un colonel și doi căpitani, 10 plutonieri, 36 de sergenți majori, 16 sergenți, 2 brigadierii, 39 de caporali și 44 de soldați, în total 150 de oameni. În afară de aceștia, 129 de jandarmi, dintre care un ofițer (locotenentul Leonescu Emil), 17 plutonieri, 49 de sergenți majori, 14 sergenți, 4 brigadierii, 26 de caporali și 18 soldați au fost luați prizonieri de către trupele austro - germane. Toți prizonierii jandarmi au fost repatriați din captivitate la sfârșitul lunii aprilie 1918.

Rolul Jandarmeriei în apărarea Marii Uniri

Jandarmeria în Basarabia

La 1 iunie 1918, prin ÎDR nr. 1198, a fost modificată „Legea pentru organizarea Jandarmeriei Rurale” din anii 1908 și 1913, sub rezerva rectificării ulterioare a corpurilor legiuitoare. Această lege, promulgată la Iași de către Regele Ferdinand I, s-a înscris în efortul general de a consolida unirea Basarabiei la România pronunțată la 27 martie 1918 după cum anunța, în cadrul Consiliului de Miniștri, președintele acestuia, Alexandru Marghiloman „(...) mărirea teritoriului prin unirea Basarabiei cu Țara Mamă cer o sporire a Jandarmeriei și o nouă grupare a elementelor din care se compune”. În baza acestei legi, Corpul de Jandarmi și-a extins competența în provincia Basarabia prin înființarea Brigăzii a III-a Jandarmi Chișinău. Noua brigadă avea în subordine două regimente, Regimentul 5 Jandarmi Cetatea Albă și Regimentul

6 Jandarmi Chișinău. Regimentul 5 Jandarmi Cetatea Albă era repartizat în teritoriu cu un batalion de jandarmi la Ismail, având în organigramă companiile de jandarmi Cetatea Albă, Ismail, plutonul Delta-Dunării și al doilea batalion la Bender (Tighina), cu companiile de jandarmi la Bender și Cahul.

Regimentul 6 jandarmi Chișinău avea un batalion de jandarmi la Orhei, care, la rândul său, era compus din companiile repartizate la Orhei și Chișinău. Al doilea batalion al Regimentului 6 Jandarmi își avea reședința la Bălți, cu companiile dislocate la Soroca și Bălți.

Jandarmeria în Bucovina

În Bucovina, realipită României prin hotărârea Congresului General al Țării din 15/28 noiembrie 1918, s-a trecut la organizarea unei jandarmerii pe vechile structuri ale Jandarmeriei austriece.

Jandarmeria și-a consolidat autoritatea în noua provincie românească Bucovina în timp, deoarece avea de rezolvat numeroase aspecte speciale izvorâte din modul în care austrieicii își construiseră sistemul de asigurare a ordinii interne în imperiu și în Bucovina. Transferul atribuțiilor pentru asigurarea ordinii interne în provincia Bucovina de la Jandarmeria imperială austriacă la Jandarmeria regală românească a constituit un proces complicat, dar, în același timp, a fost un succes și a răspuns nevoilor și interesului național exprimat atât de oamenii politici, dar și de simplii cetățeni ai Bucovinei din acele vremuri.

După intrarea în Bucovina, armata română a trecut la reinstaurarea ordinii publice prin organizarea unei structuri paralele asemănătoare Jandarmeriei. Generalul Iacob Zadik, în acord cu Iancu Flondor, a asigurat liniștea în provincie prin împărțirea Bucovinei în două sectoare militare: sectorul I, sudul Bucovinei, comandat de colonelul Odobescu și sectorul II, reprezentat de nordul Bucovinei, comandat de colonelul Laschievici. La rândul lor, sectoarele au fost împărțite în comandamente militare corespunzătoare districtelor, numărul lor fiind de 13.

Un prim pas în „naționalizarea” Jandarmeriei bucovinene a fost acela al stabilirii denumirii instituției. Iancu Flondor, adeptul păstrării autonomiei Bucovinei, a impus, la 10 decembrie 1918, numele de *Comandamentul Superior al Jandarmeriei în Bucovina*. Tot în data de 10 decembrie 1918, a fost numit de la București Comandant al Jandarmeriei în Bucovina locotenent-colonelul Alexandru Carapeț, înlocuindu-l la comandă pe locotenentul Dan Radu care s-a pus la dispoziția lui Iancu Flondor. Jandarmeria bucovineană i-a fost recunoscătoare marelui om politic. În semn de mare prețuire, în martie 1919, *Comandamentul Superior de Jandarmi din Bucovina* a înființat Fundația „Iancu Flondor” cu scopul de a-i sprijini și ajuta pe orfanii și văduvele jandarmilor căzuți în război sau în executarea serviciului.

Revenind la organizarea Jandarmeriei bucovinene, subliniem faptul că locotenent-colonelul Alexandru Carapeș a încercat realizarea unei organigrame funcționale pentru *Comandamentul Superior al Jandarmeriei din Bucovina*, pe districte, care să răspundă așteptărilor autorităților de la Cernăuți, dar și dorințelor de la București. La comanda Jandarmeriei din Bucovina, în funcția de adjunct al său a fost cooptat locotenentul Văcăreanu Ștefan. Totodată, au fost numiți în funcția de comandant de jandarmi districtuali următorii: pentru districtul Suceava - locotenent Cubat Rudolf, pentru districtul Rădăuți - căpitan Nichitovici Darimidon, pentru districtul Gura - Humorului - locotenent Ududec Ștefan, pentru districtul Câmpulung - locotenent Hudema Nistor, pentru districtul Vatra - Dornei - sublocotenent Polonic Constantin, pentru districtul Siret - locotenentul Nicoară Octavian, pentru districtul Cernăuți - locotenent Băleanu Alexandru, pentru districtul Flondoreni - locotenent Petruc Toader, pentru districtul Vășcăuți - locotenentul Grosu Victor, pentru districtul Seletin - sublocotenentul Cazimir Garschi, pentru districtul Vijnța - locotenentul Aurite Traian, pentru districtul Coțmani (Cozmeni) - locotenentul Socoleanu Alexandru și pentru districtul Zastavna - sublocotenentul Bujdei Gheorghe.

Tot acum s-a stabilit și denumirea Jandarmeriei din districte și reședințele acestora: la Cernăuți - Comandamentul Jandarmi Districtual nr.1; la Rădăuți - Comandamentul Jandarmi Districtual nr. 2; la Suceava - Comandamentul Jandarmi Districtual nr. 3; la Câmpulung - Comandamentul Jandarmi Districtual nr. 4; la Vijnța - Comandamentul Jandarmi Districtual nr. 5; la Coțmani - Comandamentul Jandarmi Districtual nr. 6; la Zastavna - Comandamentul Jandarmi Districtual nr. 7; la Vășcăuți - Comandamentul Jandarmi Districtual nr. 8; la Gura - Humorului - Comandamentul Jandarmi Districtuali nr. 9; la Siret - Comandamentul Jandarmi Districtual nr. 10; la Storjineț - Comandamentul Jandarmi Districtual nr. 11; la Seletin - Comandamentul Jandarmi Districtual nr. 12 și la Vatra - Dornei - Comandamentul Jandarmi Districtual nr. 13.

Procesul de organizare a Jandarmeriei române în Bucovina s-a încheiat oficial la 1 mai 1919, când, prin ÎDR nr. 1695, s-a înființat *Batalionul de Jandarmi Moldova*, cu sediul la Cernăuți. Acest batalion a fost considerat „Corp aparte” și depindea direct de Comandamentul Corpului de Jandarmi. La momentul înființării, efectivele acestuia erau de 21 de ofițeri și 1528 de trupă. Primul comandant al acestui batalion a fost numit maiorul Constantin Zeno Vasiliu.

Jandarmeria în Ardeal

La 17 decembrie 1918, Consiliul Dirigent din Ardeal l-a numit șef al armatei și siguranței publice pe fruntașul unionist Ștefan Cicio - Pop, care și-a început activitatea prin organizarea Jandarmeriei române în Transilvania și

desființarea treptată a „gardelor naționale”, care au avut un rol important în dezarmarea forțelor de jandarmi ungurești. Această organizare a *Corpului Jandarmeriei din Ardeal* s-a efectuat cu ajutorul colonelului de jandarmi Daniel Popp.

Dezvoltarea acestei structuri s-a realizat, însă, similar cu cea din Bucovina și a debutat la 30 decembrie 1918, când Consiliul Dirigent a lansat un apel către populația locală pentru recrutarea de elemente noi în Jandarmerie, ofițeri și trupă. În lunile martie - aprilie 1919, Jandarmeria română din Transilvania a preluat treptat toate posturile de jandarmi ungurești, fiind necesară folosirea armelor în multe situații pentru dezarmarea jandarmilor unguri.

În același timp, organizarea Jandarmeriei române în zona Aradului și a Banatului a fost mult mai complexă și de durată, în principal datorită prezenței trupelor aliate franceze și sârbești.